

IDÉKATALOG

TROLL I NORDEN

8

SIDER MED IDÉER
TIL AKTIVITETER

NORDISKE TROLL TIL
ALLE BIBLIOTEK OG
SKOLER I NORDEN

EKSTRA!
Stor utvidet liste
med forslag til
bøker og filmer
om troll
i norden

NORDISK
BIBLIOTEKUKE

#trollinorden

facebook.com/bibliotek.org

IDÉKATALOG

03	Velkommen til Nordisk biblioteksuke
04	Troll i Norden
05	Morgengry
08	Skumringstimen
09	Idékatalog
12	Årets kunstverk
13	Øvrige idéer til barnebøker
14	Øvrige idéer til voksenbøker
14	Idéer til film
15	
16	

INSTAGRAMKONKURRANSE: #TROLLINORDEN

Hvordan ser dine troll i Norden ut?
Delta i **NORDISK BIBLIOTEKSUKES**
INSTAGRAMKONKURRANSE ved å føye til
hashtaggen **#TROLLINORDEN** ved
trollbildene dine. Send inn bilder av troll
eller troll-arrangementer via instagram,
facebook eller e-mail. Adressene finner
du på **WWW.BIBLIOTEK.ORG**. Vi trekker
premier til deltakerne.

PROSJEKTLEDER ANNE MALMSTRÖM
SKRIBENT MALENE BERTHELTSEN LINDGREN
KUNSTNER BRIAN PILKINGTON
DESIGN OG LAYOUT..... MARTIN MOHR OLSEN

EN SÆRLIG TAKK TIL:

BIRGITTA ENGMAN, HEIDI LØNNE-GRØNSETH, STEFÁN VILBERGSSON, SUSANNA PUISTO, NATASJA HVALSØE-ANDRESEN, ERIKA NIELSEN BAADH, EVA GUSTAFSSON-LINDVALL, ANNICA ANDERSSON, MERETE RIBER, RUNE CARLSSON, MARIT GUNHILD SARA, BRIGITA URMANAITE, EHA VAIN, IEVA HERMANSONE, KALLE GÜETTLER, ÁSLAUG JÓNSDÓTTIR, RAKEL HELMSDAL, FORLAGID, BFL, KABUSA BÖCKER, SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS, BULLS LICENCING, STEFAN SPJUT, ALBERT BONNIERS FÖRLAG, HEYDAY.

NORDISK
BIBLIOTEKUKU

FNF
FORENINGERNE
NORDENS FORBUND

norden

Nordisk ministerråd

VELKOMMEN TIL NORDISK BIBLIOTEKSUKE!

DEN 10. NOVEMBER 2014 samles barn og voksne på skoler og i bibliotek i hele Norden og på Baltikum for 18. gang for å lytte til høytlesning av nordisk litteratur.

Arrangementet **MORGENGRY** er hovedsakelig for barn og unge, og starter klokka 9 om morgenen. **SKUMRINGSTIMEN** for voksne starter klokka 19. Tidspunktene kan selvfølgelig tilpasses etter behov.

Det blir en uke full av opplesning, utstillinger, debatter og kulturopplevelser på flere tusen skoler og bibliotek i alle de nordiske og baltiske landene.

Idékatalogen er til for å gi dere som jobber i bibliotek og skoler tips til hvordan dere kan gjøre biblioteksuken så spennende og mangfoldig som mulig. I tillegg til de tre hovedbøkene finnes det en utvidet litteraturliste, en liste

*“det blir en uke full
av opplesning,
utstillinger,
debatter og
kulturopplevelser
på flere tusen skoler
og bibliotek i alle de
nordiske og baltiske
landene”*

over filmer, og en rekke aktiviteter som man kan kombinere med høytlesningen.

I år har vi utviklet noen nye aktiviteter, som for eksempel noen flotte trollfigurer man kan klippe ut og leke med i sin egen, hjemmelagde

trollverden. Disse kan printes ut fra hjemmesiden. Der kan man dessuten finne aktiviteter, videoklipp, høytlesningsklipp, musikk og andre spennende ting som kan kobineres med høytlesningen.

Årets tema er **TROLL I NORDEN**, og vi har samlet mye fantastisk og trolsk nordisk litteratur som venter på å komme seg ut og bli lest. Gjør dere klare til å bli bergtatt!

TROLL I NORDEN

“

*När man talar om
trollet, så står det i
farstun*”

Det sier et svensk ordtak fra 1678. Og denne høsten er det i aller høyeste grad sant. I årets biblioteksuke er temaet «Troll i Norden». I de nordiske landene finnes det utrolig mange ulike typer troll. De bergtar og forfører deg, de stjeler barn og de kommer og tar deg. Nissene spiser grøt, nøkken drar deg ned i dypet, og de utfordrer deg til kappeting.

“Troll” er en samlebetegnelse for flere typer menneske-liknende vesner. De har røtter i norrøn mytologi, og viser seg første gang i 1220-tallets Edda i form av jotner. På 1800 – tallet blomstret trollmytologien igjen, denne gangen blant annet i eventyrene til Asbjørnsen og Moe.

Trollene befinner seg i utgjengelige områder i naturen, og det kan

være farlig for mennesker å prøve å finne dem. Mange av trollene går igjen i mange av nordiske landenes mytologi, men det finnes også forskjeller på tvers av landegrensene. I Jotunheimen har jøtulene kastet steiner etter hverandre i heftige feider, og man kan den dag i dag finne

kampesteiner som ligger slengt rundt på bakken. I Danmark finnes syngende og dansende ellefolk i skog og myr, og på Bornholm kan man møte Krøllebølle. I Finland kan man treffe på et peikko (troll) i skogen, men de mest kjente finske trollene bor i Mummidalen. På Færøyene blir trollene til stein når solen skinner på dem, slik de også gjør i Norge og i Sverige. I tillegg kommer trollkjerringa Gryla på besøk ved fastelavensstider. På Island er Gryla mer grotesk. Før jul kommer hun ned fra fjellene for å fange uskikkelige barn i sekken sin og spise dem til middag. Det finnes også myter om alver. Men siden de er bittesmå, usynlige og bor under steiner, er det ikke så mange som har sett dem...

Også i språket finnes det spor etter trollene. Det «går troll i ord», man kan være «rik som et troll», man kan «dra til blokksberg», man kan «ha tanntroll», og på nettet brukes ordet «internettroll».

Utvalget i årets hovedbøker vitner om en vid forståelse av troll. I

MONSTERBRÅK møter vi noen trolliknende krankefanter som ikke kan bli enige om hva de skal leke. Boken for eldre barn, **PAPPAEN OG HAVET** av Tove Jansson, drar mummifamilien ut på havet for å oppleve nye eventyr. Stefan Spjuts **STALLO** er en av

den nordiske samtidslitteraturens nyeste bøker om troll, og den skildrer nordisk, især svensk og samisk, kultur og trollmystikk på en veldig virkelighetsnær måte.

I den utvidede litteraturlisten finnes nordiske tekster helt fra 1200-tallet til i dag. Alle de nordiske landene er representert med minst én tekst, noe som skal være med på å gi en total nordisk trollopplevelse.

MORGENGRY

HØYTLESNING FOR BARN

Høytlesningen for barn skal finne sted i morgentimene. I 2014 presenterer vi spesielt to bøker til morgenlesningen. Den første, **MONSTERBRÅK**, passer for yngre barn opp til ca åtte år. Den andre boka er Tove Janssons klassiker **PAPPAEN OG HAVET**, en bok som hovedsakelig er for litt eldre barn, men som også voksne kan ha stor glede av.

MONSTERBRÅK (2013)

Att hoppa hage är lätt för mig, men Stora Monster faller pladask. «Klumpeduns i gröna skor», skrattar jag. «Jag har i alla fall inte röda bebis skor!» skriker Stora Monster.

Veslemonster og Storemonster kjeder seg og klarer ikke å bli enige om hva de skal leke. Mens Veslemonster vil hoppe paradisi, vil Storemonster heller fiske. Dette blir en storkrangel som ender med masse bråk, skjellsord og et brak – midt i øyet! Veslemonster får en klump i magen. Kanskje Storemonster fikk vondt og ble lei seg?

MONSTERBRÅK er en ellevill og morsom fortelling om en monsterkrangel som tross alt ender med vennskap til slutt. Bøkene om Store- og Veslemonster har et stort publikum i hele Norden, og har vunnet en rekke priser. **Monsterbråk** kom ut i 2013, og ble samme året nominert til Nordisk Råds barne- og ungdomslitteraturpris.

KALLE GÜETTLER, RAKEL HELMSDAL & ÁSLAUG JÓNSDÓTTIR

Trioen har til nå gitt ut syv bøker om Lille- og Storemonster, en serie som har et stort publikum, både på Island og i andre land i Norden og på Balkan.

Svenske Kalle Güettler (f. 1949) spiller på mange strenger, og har gitt ut bøker i en rekke sjangre for ulike aldersgrupper. Han debuterte som skjønnlitterær forfatter i 1990 med ungdomsboka **DRÖMMEN**, og har siden vunnet mange priser. Rakel Helmsdal (f. 1966) fra Færøyene er lærer i drama og kreativ skriving og driver sitt eget dukketeater. Hun debuterte med **TEY KALLA MEG BARA HUGO** i 1995, og har siden skrevet mange bøker for barn- og unge, men er mest kjent for monsterbøkene. Islendingen Áslaug Jónsdóttir (f. 1963) er forfatter, illustratør og dramatiker, og har blitt hedret med Reykjavíks barnebokspris og den islandske illustratørprisen Dimmalimm (to ganger).

© Kalle Güettler, Rakel Helmsdal, Áslaug Jónsdóttir

MORGENGRY

HØYTLESNING FOR BARN

TOVE JANSSON

(1914-2001)

Finlandssvenske Tove Jansson ble født 9. august 1914, og har hundreårsjubileum i år. Hun er mest kjent for tegneseriene og bøkene om Mummitrollet, men var også en dyktig og veldig produktiv maler. Mummitrollene ble introdusert i bokform i 1946, og det store internasjonale gjennombruddet kom med Trollmannens hatt i 1948. Med tjue millioner lesere på omtrent femti språk har hun blitt en verdenskjent forfatter. En av grunnene til dette, er kanskje at fortellingene har mange lag og dimensjoner, og at de er rettet mot både barn og voksne. I tillegg til å forfatte Mummibøkene var hun også en dyktig kunstner, humorist og satiriker, og hadde en sterk og modig samfunnskritisk stemme før, under og etter andre verdenskrig.

Wikimedia Commons/Tove Jansson

PAPPAEN OG HAVET

(1965)

Titta på båten, titta på Äventyret, sa han. En båt om natten är någonting underbart. Det är så man ska börja ett nytt liv, med en brinnande stormlykta i masttoppen, kustlinjen försvinner i mörket bakom en, hela världen sover. Att resa om natten är finare än någonting annat på jorden.

Livet i Mummidalen har falt inn i en hverdagslig tralt, og Mummipappa føler seg overflødig og ubetydelig. At familien ikke vekker ham fra en lur for å få hjelp til å slukke en liten mosebrann i hagen, er dråpen som får begeret til å renne over. Løsningen er at hele familien reiser ut til et fyr langt ute i havet. Der kan pappaen ta

kontrollen og føle seg viktig igjen. Men det nye livet på øya er ikke helt som familien hadde tenkt seg. Noe føles feil, og det virker som om øya ikke vil ha dem der. Mummimamma mistrives og maler en kjøkkenhage inne i fyret, og Mummitrollet blir forelsket i en sjøhest og flytter «hjemmefra». Selv om pappaen føler seg viktig, har ikke resten av familien det bra. Hva må til for at de kan dra tilbake til Mummidalen og ha det så fint som før?

Det utvalgte utdraget presenterer mange av bokens motiv og tema, som for eksempel ensomhet, å reise, å bety noe for andre, og å gi andre rom til det de trenger. Boka kan få barna til å tenke over hvilken rolle de har i familien, at det er viktig å være oppmerksom på andre, og hva som skjer når man reiser bort og kommer hjem igjen.

MORGENGRY

HØYTLESNING FOR BARN

VED OPPLESNING

Mye av stemningen kan settes før lesningen begynner. Det kan være en god idé å tenne stearinlys for å få en dunkel og trolldaktig stemning. Eventuelt kan man også bruke prosjektor og fremvise boka på et lerret i klasserommet eller på biblioteket slik at alle kan se samtidig. Det kan også være morsomt å lese boka på originalspråket eller på et annet nordisk språk.

Det utvalgte utdraget av **PAPPAEN OG HAVET** (s. 23-35) er tilgjengelig på biblioteksukens hjemmeside noen uker før arrangementet starter. Hele **MONSTERBRÅK** ligger på biblioteksukens hjemmeside, men vi anbefaler naturligvis at dere kjøper eller låner boka for å få den beste leseopplevelsen.

Både lærere og skolebibliotekarer kan gjerne lese for barna. Eventuelt kan man få en skuespiller, forfatter, forteller eller en annen med interesse for litteraturformidling til å gjøre det.

SKUMRINGSTIMEN

HØYTLESNING FOR VOKSNE

STEFAN SPJUT

Svenske Stefan Spjut er født i 1973 og bor i Stockholm. Han er utdannet journalist, og har jobbet som kritiker i flere svenske aviser. I 2008 debuterte han med **FISKARENS GARN**, en bok som tok ham 15 år å skrive. Stallo er hans andre roman. Den utkommer i 13 land, og skal også filmatiseres.

STALLO

Det virket som om tvilen hans var i ferd med å rakne i kantene. Som om de ble sugd sammen. Selv visste Susso verken ut eller inn. Hun følte seg dårlig. Det kom og gikk, men slapp ikke taket. Og nå kjente hun at det boret seg lenger og lenger inn. (...). Hun kunne ikke lenger avgjøre hva som var rimelige og hva som ikke var det, og det gjorde henne tummelumsk. – Hallo, sa Barbro med myk, syngende stemme, – er det noen her?

I 1987 tar flyfotografen Gunnar Myrén bilde av en bjørn. Når bildet blir fremkalt, ser han at det sitter noe på ryggen. Det er verken et dyr eller et menneske; det er noe midt imellom.

I 2004 blir Myréns barnebarn Susso kontaktet av Edith, en gammel dame fra Jokkmokk. Hun har sett et dvergliknende vesen utenfor huset, og ber Susso, som har arvet en genuin interesse for kryptozologi av sin bestefar, om å sette opp overvåkningskamera i hagen. Like etter forsvinner Ediths barnebarn Mathias sporløst i natten. Dette er begynnelsen på en farlig jakt mellom to virkeligheter som ingen bør begi seg ut på hvis de er redde for hva som gjemmer seg i de nordiske skogene: vetter, kaller, skrømt, troll og stallo.

Stalloene kommer fra samisk mytologi. De er litt menneske, litt troll, og kan forandre ham. De vil helst være i fred, og holder seg unna menneskene så lenge menneskene holder seg unna dem. Hvis ikke kan det gå virkelig galt. Særlig

barna bør passe seg; Stalloene har en forkjærlighet for de små.

VED OPPLESNING

Nordisk biblioteksuke har plukket ut tre utdrag av Stallo som vi synes representerer boka som helhet. Det første, **s. 250-251**, er et intervju med Susso om bestefarens og hennes egne trollbilder. Her får man en god innføring i bokas plot. Det andre, **s. 396-401**, handler om Susso, Thorbjørn og Gudruns møte med skrømtet Humpe. I det tredje utdraget, **s. 429-433**, får man for alvor innblikk hvor farlig det kan være å omgås troll og stalloer.

Utdragene finner man på biblioteksukens hjemmeside noen uker før arrangementet starter.

Bibliotekarere egner seg ofte godt til opplesere. Hvis det er ønskelig, kan man benytte anledningen til å invitere en person utenfra til å lese, som for eksempel en forfatter, skuespiller, forteller eller andre med interesse for litteratur og høytlesning, fortelling og kulturformidling.

IDÉKATALOG

MORGENGRY

Uansett om man tror på troll eller ikke, har de fleste barn og voksne et forhold til troll. Du finner dem i bøker, i filmer, i skogen, i fjellet og andre uventede steder. Vi håper at årets tema kan vekke trollene opp av dvalen og skape en trolsk og magisk stemning på skoler og biblioteker under biblioteksuken. I idékatalogen finner du mange forslag til aktiviteter man kan gjøre, både inne og ute, sammen og alene.

LAG DIN EGEN TROLLVERDEN

I år kan man hente flotte trollfigurer fra nettsiden som man kan bruke til å lage sin egen trolske verden. Tanken er at barna sammen eller alene skal tegne eller male et landskap, som for eksempel en skog, et fjellandskap, et hyttetun eller liknende og så sette inn og leke med trollfigurene i disse omgivelsene. Man kan også bruke ting fra naturen som mose, gress og blader i landskapet.

SNAKK OM TROLL I KLASSEN

Hvor mange troll finnes det egentlig? Finnes det forskjellige troll i de ulike nordiske landene? Hva gjør trollene egentlig, og finnes

det snille troll, eller er alle slemme og stygge? Å snakke om trollene kan være en god oppvarming til høytlesningen, og det setter virkelig fantasien i gang. Ta gjerne utgangspunkt i kjente troll, som for eksempel **MUMMITROLLET** eller trollene fra Asbjørnsen & Moes eventyr.

Dette kan også være en fin anledning til snakke om vennskap og familierelasjoner. **MONSTERBRÅK** handler om vennskap, konflikt og forsoning. Alle vet hvordan det er å kjede seg, å bli sint, og å bli venner igjen. Derfor kan man gjerne spørre barna om deres erfaringer med dette. Man kan for eksempel spørre om hvordan det føles å krangle med vennene sine, og om hvordan det er å si unnskyld etterpå.

I PAPPAEN OG HAVET behandles familierelasjoner på en interessant måte. Hvilke ulike roller har

IDÉKATALOG

LAG DIN EGEN TROLLVERDEN

I år kan man hente flotte trollfigurer fra nettsiden som man kan bruke til å lage sin egen trolske verden. Tanken er at barna sammen eller alene skal tegne eller male et landskap, som for eksempel en skog, et fjellandskap, et hyttetun eller liknende og så sette inn og leke med trollfigurene i disse omgivelsene. Man kan også bruke ting fra naturen som mose, gress og blader i landskapet.

SNAKK OM TROLL I KLASSEN

Hvor mange troll finnes det egentlig? Finnes det forskjellige troll i de ulike nordiske landene? Hva gjør trollene egentlig, og finnes det snille troll, eller er alle slemme og stygge? Å snakke om trollene kan være en god oppvarming til høytlesningen, og det setter virkelig fantasien i gang. Ta gjerne utgangspunkt i kjente troll, som for eksempel **MUMMITROLLET** eller trollene fra Asbjørnsen & Moe's eventyr.

Dette kan også være en fin anledning til snakke om vennskap og familierelasjoner. **MONSTERBRÅK** handler om vennskap, konflikt og forsoning. Alle vet hvordan det er å kjede seg, å bli sint, og å bli venner igjen. Derfor kan man gjerne spørre barna om deres erfaringer med dette. Man kan for eksempel spørre om hvordan det føles å krangle med vennene sine, og om hvordan det er å si unnskyld etterpå.

I **PAPPAEN OG HAVET** behandles familierelasjoner på en interessant måte. Hvilke ulike roller har mummifamilien og kan rollene i familien endres? Hvordan ser rollene ut i barnas egne familier? Ligner de mummitrollets eller er de annerledes?

TEATER

Noen ganger

kan det være enklere å uttrykke seg med hele kroppen enn bare med stemmen. Det finnes mange kjente eventyr om troll, og derfor kan det være gøy å gjøre fortellingene om til skuespill. Man kan også gjerne lage egne skuespill og la fantasien fly lagt over blokksberg. Det kan også være morsomt å lage sine

IDÉKATALOG

LAG DIN EGEN TROLLVERDEN

I år kan man hente flotte trollfigurer fra nettsiden som man kan bruke til å lage sin egen trolske verden. Tanken er at barna sammen eller alene skal tegne eller male et landskap, som for eksempel en skog, et fjellandskap, et hyttetun eller liknende og så sette inn og leke med trollfigurene i disse omgivelsene. Man kan også bruke ting fra naturen som mose, gress og blader i landskapet.

SNAKK OM TROLL I KLASSEN

Hvor mange troll finnes det egentlig? Finnes det forskjellige troll i de ulike nordiske landene? Hva gjør trollene egentlig, og finnes det snille troll, eller er alle slemme og stygge? Å snakke om trollene kan være en god oppvarming til høytlesningen, og det setter virkelig fantasien i gang. Ta gjerne utgangspunkt i kjente troll, som for eksempel **MUMMITROLLET** eller trollene fra Asbjørnsen & Moes eventyr. Dette kan også være en fin anledning til snakke om vennskap og familierelasjoner. **MONSTERBRÅK** handler om vennskap, konflikt og forsoning. Alle vet hvordan det er å kjede seg, å bli sint, og å bli venner igjen. Derfor kan man gjerne spørre barna om deres erfaringer med dette. Man kan for eksempel spørre om hvordan det føles å krangle med vennene sine, og om hvordan det er å si unnskyld etterpå.

I **PAPPAEN OG HAVET** behandles familierelasjoner på en interessant måte. Hvilke ulike roller har mummifamilien og kan rollene i familien endres? Hvordan ser rollene ut i barnas egne familier? Ligner de mummitrollets eller er de annerledes?

TEATER

Noen ganger kan

det være enklere å uttrykke seg med hele kroppen enn bare med stemmen. Det finnes mange kjente eventyr om troll, og derfor kan det være gøy å gjøre fortellingene om til skuespill. Man kan også gjerne lage egne skuespill og la fantasien fly lagt over blokksberg. Det kan også være morsomt å lage sine egne kostymer: Bruk ting fra naturen som mose, ull, pinner, bark, og eventuelt også gamle, slitte klær og ansiktsmaling for å få barna til å bli så trolske som mulig.

Eventuelt kan man også lage en film.

IDÉKATALOG

SKUMRINGSTIMEN

Det er november. Tenn stearinlys, bak pepperkaker, sett på tekanna. Skumringstimen er stunden for noe av det beste Norden kan by på om vinteren. Kombiner gjerne høytlesningen med flere ting fra lista, og lag en nordisk helaften! Siden det nærmer seg jul, kan det også være hyggelig å kombinere høytlesningen med nordiske juletradisjoner som gløggdrikking og kakebaking.

nordisk litteratur, nordisk historie eller nordiske språk. Man kan også invitere en med god kjennskap til Norden fra den lokale Foreningen Norden eller arrangere en Skumringstime i samarbeid med foreningens medlemmer.

høyt fra vinnerboka av Nordisk råds litteraturpris.

NORDISK TEATERSTYKKE

Arranger et teaterstykke, gjerne inspirert av en av bøkene fra litteraturlista. Man kan enten bruke amatører eller profesjonelle skuespillere.

FORFATTERBESØK

Arranger gjerne en forfatterkveld med besøk av én eller flere nordiske forfattere. Man kan for eksempel åpne eller avslutte med høytlesning, eller snakke om hvordan det er å være forfatter. Eventuelt kan man også kombinere forfatterkvelden med et lynkurs i skriving.

NORDISK HJØRNE PÅ BIBLIOTEKET

Innred et hjørne av biblioteket med trollrelaterte ting. Man kan henge opp årets plakat, sette fram bøkene fra biblioteksuka eller annen nordisk litteratur, og kanskje pynte med troll, ting fra naturen eller andre nordiske ting.

KONSERT

Arranger en konsert med et nordisk band eller en nordisk artist. Det er fint hvis musikken passer til temaet, enten i innhold eller stemning. Det kan være alt fra klassisk musikk til hardrock.

FOREDRAG

Man kan også gjerne invitere en professor, lektor eller en annen som har god kjennskap til årets tema, til å holde foredrag om det. Den kan også være en god idé å holde et foredrag om Norden,

HØYTLESNING AV FLERE BØKER

Man kan kombinere høytlesningen av de utvalgte bøkene for Nordisk biblioteksuke med annen nordisk litteratur. Eventuelt kan man se i lista for øvrig nordisk litteratur eller bruke muligheten til å lese

NORDISK FILMKVELD

Sist i idékatalogen finner du en liste over trolske filmer fra Norden. En god idé kan være å kombinere høytlesningen og julekaketradisjonene med filmvisning.

ÅRETS KUNSTVERK

Årets kunstner er illustratøren og forfatteren **BRIAN PILKINGTON**. Han ble født i England, men har bodd de siste 38 årene av sitt liv på Island. Brian har illustrert og utgitt over ti bøker om islandske troll, og er svært fascinert av den islandske mytologien omkring troll og jul. Flere av bøkene er oversatt til ulike språk. Av de nordiske språkene er **ISLANDSKE TROLDE** og **SNUBLEFOD** oversatt til dansk.

Pilkington har i årets kunstverk for Nordisk biblioteksuke virkelig lykkes med å formidle kjernen i høytlesningsarrangementet samtidig som det kobles sammen med temaet **TROLL I NORDEN**. På bildet ser man et gammelt troll som formidler høytlesningstradisjonen videre til en yngre generasjon på en ytterst stemningsfull måte. Trollungene hører intenst på fortellingen, og ansiktene lyses opp av lyset fra en lyskilde på bakken.

Nedenfor kan du lese Brians egen beskrivelse av sitt kunstnerkonsept og av tankene han har om illustrasjonen til Nordisk biblioteksuke:

“Jeg ble født i den engelske byen Liverpool i 1950, og sluttet skolen som fjortenåring fordi jeg fikk tilbud om en femårig lærlingskontrakt som illustratør. Etter dette bestemte jeg meg for å ta et treårig bachelorkurs i illustrasjon. I 1976 benyttet jeg meg av muligheten til å dra til Island i en måned på ferie. Det var så vellykket at jeg valgte å bli lengre for å søke jobb. Og

oppholdet blir stadig lengre og lengre.

Jeg har skrevet og illustrert mange barnebøker i løpet av disse årene. Bøkene er for barn i alle aldre og skildrer den vindunderlige islandske folkloreverdenen. Det har til sammen blitt ti trollbøker (inkludert **Icelandic trolls** og **Trolls philosophy and wisdom**).

Folkloren om islandsk jul er vidunderlig og ytterst bisarr. De har tretten julenisser som stammer fra det gamle, heselige trollet Gryla, som gjerne spiser slemme barn til frokost. Denne fargerike verdenen har gitt meg nok materiale til to bøker om emnet, og en tredje bok kommer ut før jula 2014. Troll

har vært et gjennomgående tema siden min første bok for 35 år siden, så da jeg ble spurt av Nordisk biblioteksuke om å lage plakaten, var jeg klar med en gang, og ble utrolig glad for å vise hva jeg kunne for alle de som ikke bor på Island (og det er tydeligvis ganske mange).

Verket er laget med vannfarger og gouache på beige-farget papir. Jeg elsker å leke med lyskilder. Dette bildet blir opplyst av et stearinlys av noe slag som kommer like utenfor rammen i nærheten av gulvet et sted. Jeg synes det skaper en koselig atmosfære. Jeg er veldig fornøyd med resultatet, og håper at andre også vil ha glede av det.”

IDÉER TIL ØVRIG LESNING

BØKER TIL SMÅ BARN

- » Monsterserien til Güettler, Helmsdal og Jónsdóttir (SV, FÆ, ISL).
- » Dynkur : sagan um tröllastrákinn sem óttaðist dagsbirtuna – Brian Pilkington (ISL).
- » Ruska : en kjærlighetshistorie fra Island – Brian Pilkington (ISL).
- » Njóla nátttröll býður í afmæli - Guðjón Sveinsson og Einar Árnason (ISL).
- » Skessur, skrímsli og furðudýr við þjóðveginn - Jón R. Hjálmarsson (ISL).
- » Tröllin í Esjufalli - Lilja Sólrún Halldórsdóttir og Katrín Óskarsdóttir (ISL).
- » Sagan af Loðinbarða - Jóhanna Á. Steingrímsdóttir endursagði og Margrét E. Laxness (ISL).
- » Sagan om den underbara familjen Kanin- och godistrollet - Jonna Björnstjerna (SE).
- » Rölli ja metsänhenki - Ilkka Matila, Marja-Leena Hukkanen ja Miska Reimaluoto (FI).
- » Karius og Baktus - Thorbjørn Egner (NO).
- » Tambar er et troll, Tambar får en ny venn - Tor Åge Bringsværd (NO).
- » Bukkene Bruse vender tilbake - Bjørn F. Rørvik (NO).
- » Birger og de nye treskiene - Rita Johnsrud (NO).
- » Sagnet om trollveggen - Gunvor Rasmussen (NO).
- » Trollprinsen - Bjørn Ousland (NO).
- » Asbjørnsen & Moes eventyr. F.eks «Gutten som kappåt med trollet» (NO).
- » Troldelevbøkene - Sissel Bøe (DK).
- » Troldepusbøkene - Dine Skaftte Jespersen (DK).
- » Bukkene Bruse (på nordsamisk: Golbma bonki bohkká).
- » Niillas ja Báktestálu noaidelávži (Nils og Bergtrollets magiske reim) (SA).
- » Rölli ja kultainen avain - Taavi Vartia (FI).
- » Böckerna om Plupp – Inga Borg (SE).
- » Petter och hans fyra getter – Norelius (SE).
- » Tomtebobarnen - Beskow, Elsa (SE).
- » Trollets hjärta - Gunilla Borén (SE).
- » Eru tröll og huldufólk til? - Mia H. Smith og Th. M. Smith (FÆ).
- » Brúsajökul - Óli Petersen Jens Pauli Heinesen (FÆ).

BØKER TIL ELDRE BARN OG UNGDOM

- » Mummitrollbøkerne – Tove Jansson (FI).
- » Hulder - Tonje Tornes (NO).
- » Trollskallen - Alexander Løken (NO).
- » Odinsbarn – Siri Pettersen (NO).
- » Vindeltorn – Tone Almhjell (NO).
- » Stálu čiehká (Trollets skatt) (SA).

- » » Go stállu náidalii muorraguottuin (Da stalloon giftet seg med en trestokk) (SA).
- » » Staaloev viiehtieh aske lea dállah (SA)
- » (Stalloer tror at månen er et bål) - 25 sørsamiske eventyr gjenfortalt av Kirsti Birkeland.
- » » Samiske beretninger, redigerte samiske eventyr og sagn (SA) - Brita Pollan.
- » » Augustinatt - Maud Mangold (SE).
- » » Svartskogen - Helena Bross (SE).
- » » Älvor, troll och talande träd : folktro om svensk natur - Ebbe Schön (SE).
- » » Trollkistan - Ebbe Schön og Bengt Arne Runnerström (SE).
- » » «Mitsivarniangads møde med kæmperne», «Kamikinak i kæmpernes land», «Grovædertroldene», «Fjeldgengeren Arnarsarsuak» fra Kujuvarsiks rejse til månen. Eventyr fra Grønland - Ove Bak (GL).

BØKER FOR VOKSNE

- » » Mummitrollbøkene – Tove Jansson (FI). » Troll - Theodor Kittelsen. (NO).
- » » Troll og trollslekt. Faktabok. (NO).
- » » Peer Gynt - Henrik Ibsen (NO).
- » » “Trolldom” (novelle) fra: Kropp og sinn - Jan Grue (NO). » Ravstemmen – Henrik Petersen (DK).
- » » Underfors – Maria Turtshchaninof (FI).
- » » Ennen päivänlaskua ei voi - Johanna Sinisalo (2011) (FI). » Blant tomter och troll (SE).
- » » Troll och människor - Selma Lagerlöf (SE).
- » » Bortbytingen – Selma Lagerlöf. Novelle, finnes også som billedbok (SE).
- » » Skírnismál (ISL/Norrønt).
- » » Þjóðsögur - Jóns Árnasonar (ISL).
- » » Landið, fólkið og þjóðtrúin : kortlagðir álagablettir og byggðir trölla, álfa, drauga, skrímsla og útilegumanna í Árnesþingi - Bjarni Harðarson (ISL).
- » » Ett gammalt bergtroll (dikt). Gustav Fröding (SE).
- » » Ormens väg på Hälleberget - Torgny Lindgren (SE).
- » » Peer Gynt - Henrik Ibsen (NO).
- » » Ennen päivänlaskua ei voi - Johanna Sinisalo (2011) (FI) Finnes bare på finsk og engelsk.

IDÉER TIL FILM

BARN

- » Mummitrollfilmene (FI).
- » Gutten som kappåt med trollet – Ivo Caprino (NO).
- » Rölliþeikko (FI).
- » Trolderik (DK).
- » Æsketrolldene (DK).
- » Karius og Baktus (NO).

UNGDOM

- » Trolljegeren (NO).
- » Det siste norske trollet (NO).
- » Troldefilmen Victor og Victoria (DK).
- » Ronja Røverdatter (SE).

» VOKSNE

- » Trolljegeren (NO).
- » Thale (NO).
- » Sumarlandið (ISL).
- » Moomin Tales: BBC-dokumentar om Mummitrollet.
- » Trolld. Kortfilm. (www.ekkofilm.dk/shortlist/film/trolld-/) (DK).

OBS! Vi ber dere vennligst om at det er brukerens ansvar å være oppmerksom på opphavsrettsreglene som gjelder ved filmvisning.

Vi håper idékatalogen kan bidra til å gi inspirasjon til opplesning av tekstene og til planlegging av aktiviteter! En stor takk til alle gode bidrag og idéer vi har fått av bibliotekarer og skolelærere.

Du kan også gå inn på hjemmesiden vår,
WWW.BIBLIOTEK.ORG, for å få mer informasjon.